

TÜRK SOYLU YABANCILARIN ÇALIŞTIRILABİLMELERİNE İLİŞKİN KANUN'UN ELEŞTİRİSİ: YABANCI MI YURTTAŞ MI?*

Şeyma SAĞDIÇ**

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8627-1060>

DOI: 10.30915/abd.769344

Makalenin Geldiği Tarih: 20.07.2018 **Kabul Tarihi:** 27.06.2020

* **Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK–ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.**

** Arş. Gör. / İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Anabilim Dalı.

ÖZ

Türk soylu yabancıların çalıştırılabilmelerine ilişkin kanun, Türk soylu kabul edilen bir kısım yabancıların Türkiye’de meslek ve sanatlarını yapabilmeleri ve çalışabilmeleri hususunda bir takım ayrıcalıklara sahip kılınmasına ilişkindir. Kanun kapsamında bu özel statülü yabancılara tanınan ayrıcalıklar bir takım hukuki sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlardan ilki kanunun özne belirlemesinin Türk soyluluğa referansta bulunmasıyla; yurttaşlık tartışmaları başta olmak üzere, modern hukukun kimliklerle girdiği ilişkinin çatışmalı haline örnek teşkil etmesidir. Bir diğeri ise kanunun “yurttaş” ve “yabancı” kategorilerinden ayrı olarak, Türk soylu yabancı adıyla bir ara özne formu yaratıp Anayasa’ya aykırı ve çelişkili uygulamalara izin vermesidir. Bununla birlikte kanun mevzu hukuka aykırılığın yanı sıra yarattığı hukuki belirsizlik ile de hukuk devletine aykırı uygulamaların bir örneğini sunar. Bu çalışmada ortaya konulan tüm hukuki sorunlar sosyolojik bir bakış açısı ile analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Soylu yabancı, yurttaş, yabancı, hukuk öznesi, hukuki belirsizlik.

CRITIQUE OF THE LAW ON EMPLOYMENT OF TURKIC FOREIGNERS: FOREIGNER OR CITIZEN?

ABSTRACT

The law on employment of Turkic foreigners embodies to allow one category of foreigners to have some privilege to perform their professions and art, and to work in Turkey due to their Turkish descent. Under this law, these privileges granted to foreigners who have special status are accompanied by a number of legal problems. The first problem is that, as a consequence of the determination of legal subject of this law refers to Turkish descent, the law exemplifies a conflict situation in the relationship between modern law and identity, peculiarly seen in citizenship debates. Another problem arises as the law creates a new subject form named Turkic foreigners apart from the “citizen” and “foreigner” categories, which leads to unconstitutional and conflicting practices. This law also illustrates a practice against rule of law by creating legal uncertainty, as well as demonstrating the violation of very same law. All legal issues that are revealed in this study are analyzed from the sociological point of view.

Keywords: Turkic foreigners, citizen, foreign, legal subject, legal uncertainty.

GİRİŞ

Bu çalışma, 1980 yılında askeri darbe sonucu yasama yetkisinin Milli Güvenlik Konseyi'ne ait olduğu dönemde çıkarılan kanunlardan biri olan 2527 sayılı “Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun”un analizine odaklanmaktadır.

Söz konusu analiz, dogmatik hukuk içerisinde kanunun yorumlanması ve uygulamasındaki sorunlardan ziyade kanunun karşılık geldiği toplumsal ilişkilerin ve çelişkilerin ortaya çıkarılmasını amaç edinmektedir. Bu bağlamda öncelik, kanunun çıkarıldığı dönemde gerçekleşen ekonomik ve siyasal gelişmelerle kanunun ilgisinin kurulmasıdır. Böylece kanunu sosyolojik bir analize tabi tutarak temel hukuki çelişkilerin kaynağının gösterilmesi mümkündür.

Kanunun incelemesinde birbiriyle bağlantılı iki temel sorun tespitinden yola çıkılmıştır. İlk olarak, özne kategorisinin “Türk soylu” olarak nitelenmesinden hareketle, belirsiz kimliklerin hukuk alanına taşınması sorunu ele alınacaktır. Ardından bu belirsizliğe ek olarak, Türk soylu yabancılara tanınan imtiyazın, yurttaş ve yabancı arasında bir ara biçim olarak beliren yeni bir özne kategorisine karşılık gelmesinin yarattığı hukuki sorunlar tartışmaya açılacaktır. Bu iki temel sorunun modern hukuk içinde karşılığı, hukuki belirliliğin ortadan kaldırılması suretiyle hukuk devleti ilkesinin zayıflatılmasıdır.^[1] Bu bakış açısından hareketle bu çalışmada hukuk devletinin zarar görme biçimlerinin her an açık bir saldırıdan kaynaklanmayabileceği ortaya konulmaktadır. Kanuna ilişkin kavramsal tercihlerin hukuk alanında yarattığı zaafılar, ele alınan kanun örneği üzerinden araştırılmakla birlikte; bu örneğin münferit nitelik taşımadığı da akılda tutulmalıdır.

[1] Liberal paradigmaya uygun gelişen bir kavram olan hukuk devleti, prosedürel (şekli) anlamıyla hukuk özneleri için öngörülebilir ve hesap edilebilir düzen temin eder. Bu anlamda hukuki belirlilik liberal hukuk devletinin bir unsuru olarak, hukuki öngörülebilirliği ve hesap edilebilirliği sağlamaktadır. Bu konuda ayrıntılı bir çalışma için bkz: ÇAĞLAR Selda, **Hukuk Devletinin Hukuki Belirlilik İlkesi Üzerinden Değerlendirilmesi**, Beta, İstanbul, 2013, s.175-196.

I. Kanunlaşma Süreci: Ekonomik ve Siyasi Gerekçeler

2527 sayılı “Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun” 29/9/1981 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun “imtiyazlı” bir yabancı kategorisi yaratarak, bu statüde değerlendirdiği kişilerin Türkiye’de çalışma haklarını yurttaşların sahip olduğu haklara yaklaştırmıştır.^[2]

Kanun içeriği ve biçimselliği itibariyle hukuk devletinin gereğine uygun olup olmaması yönünden tartışmaya açıktır. Bu tartışmaların yapılabilmesi kanunun ne türden bir toplumsal gerçekliğe karşılık geldiğinin anlaşılmasıyla mümkün olduğu için, kanunun yapılış sürecinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kanunlaştırma süreci tartışmalarını aktarmak için Milli Güvenlik Konseyi görüşmeleri yol gösterici olacaktır.

Hükümet teklifiyle 18/9/1981 tarihinde Konsey önüne gelen tasarıda kanunun amacı şu şekilde ifade edilmiştir:

“Türkiye’de yerleşen, hayatını devam ettirmek zorunda bulunan ve vatandaşlığımıza alınmadığı için de çok müşkül duruma düşmekte olan soydaşlarımızı korumak ve hem de memleket yararına bu soydaşlarımızın meslek ve sanatlarından faydalanmak amacıyla vatandaşlığımıza alınmasalar bile kendilerine, Türk vatandaşları gibi meslek ve sanatlarını serbestçe yapma olanaklarının tanınmasıdır.”^[3]

Bu genel gerekçeye ek olarak Konsey görüşmelerinde, Sağlık Bakanlığı tarafından doktor ihtiyacının karşılanması amacıyla yabancı doktor istihdamının kolaylaştırılması adına bu türden bir kanuna ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.^[4] Kanunun yapılmasına ilişkin bu özel motivasyon kanunun tartışmalı ifadelerine açıklık getirmesi bakımından önemlidir. Tasarının 1. maddesinin gerekçesi de söz konusu ihtiyaca işaret etmektedir: “Türk soylu

[2] ARICI Kadir, **Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Çalışma Hakkı**, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, 1984, Sayı 43, s.50.

[3] S. Sayısı 267, Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Meslek ve Sanatlarını Yapabilmelerine, Kamu ve Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyon Raporu, Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981.

[4] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, Hava Hakim Albay Zeki Güngör konuşması, s.367.

yabancıların meslek ve sanatlarını serbestçe yapabilmelerine, kamu, özel kuruluş ve işyerlerinde çalıştırılabilmelerine olanak sağlamaktadır.”^[5] Konsey görüşmelerinde görüldüğü üzere, 1. maddede söz konusu yabancıların kamuda çalıştırılabilmeleri bir takım güvenlik endişelerine yol açmıştır. Konsey başkanı tarafından bu endişe, Türkiye’ye çalışmaya gelen kişilerin geldikleri veya vatandaşı oldukları ülkeler adına faaliyette bulunmaları kastedilerek: “*Sovyet Rusya’dan gelirse?... İleride bu kanundan istifade ederek, oradan gelerek çeşitli vazifelere yerleştirilirlerse ne olacak?*”^[6] ifadeleriyle açıklanmış, bu nedenle madde metninden “kamu” ifadesinin çıkarılması talep edilmiştir. Ancak bu talep kanunun çıkarılmasındaki bu özel motivasyona^[7] aykırı olduğu gerekçesiyle yerine getirilmeyerek, Türk soylu yabancılar kamuda çalışma olanağına sahip olmuştur. Bu tartışma aşağıda genişletilecek olmakla beraber, kamuda çalışma hakkının Türk soylu yabancılar verilmesi halinde; yalnızca yurttaşların kamu görevlisi olabilme hakkının yabancılar da sağlanması gibi bir takım sorunların doğduğunu belirtmek gerekir.

Kanun tasarısına ilişkin bu tereddütlerle ilişkili bir diğer tartışma, Türk soylu yabancıların statüsüne dair belirsizliklerin yanı sıra “Türk soylu” belirlenmesinde yapılmaktadır. Buna göre “gizli çerçeve kararnamesi”^[8] ile bu kişilere sağlanacak haklar “Cumhurbaşkanı”^[9] tarafından özel sınırlamalara

[5] 2527 sayılı kanun tasarısı İçişleri Komisyon Metni, Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, 267 Sıra Sayısı.

[6] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, Konsey Başkanı Kenan Evren konuşması, s.368.

[7] İçişleri Komisyon üyesi Erol Tezcan bu statüdeki yabancıların kamuda çalıştırılmalarının gereğini şöyle ifade etmektedir: “Özel kuruluşlarda daha fazla maaş aldıkları için, oralara gitmeleri önlensin diyoruz. Sağlık Bakanlığı diyor ki, mademki bu kadar imkan tanıyorum, ben onu Doğu’da da çalıştırabilirim ve doktorlar için de bir Doğu’da hizmet yasası var onu uygulayayım.” Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, s.368.

[8] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, s.367-369.

[9] Milli Güvenlik Konseyi görüşmelerinde “gizli çerçeve kararnamesi”nin Bakanlar kurulu tarafından çıkarılacağı ifade edilse de 2/7/2018 tarihli 700 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince, pek çok kanunda yer alan “Bakanlar Kurulu” ifadesi “Cumhurbaşkanı” olarak değiştirilmiştir. 2527 Sayılı Kanun için de bu değişiklik 700 sayılı KHK’nin 66. maddesiyle gerçekleşmiştir. Ancak 700 sayılı KHK ile 2527 sayılı kanunun yalnızca 8. maddesinde bu türden bir değişikliğe gidilmiş, Kanun’un 10. maddesi “Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.” ifadesi aynen korunmuştur. Bu durum Anayasa ile pek çok kanunun uyum sorunlarından birine

tabi tutulabilecektir. Bu durum özellikle hukuki belirlilik ilkesi yönünden tartışmaya açıktır. Bununla birlikte bu türden yabancılara verilen çalışma izninin devamına dair başka bir takım belirsizliklerin de var olması nedeniyle, Konsey tarafından taslak metin komisyona tekrar gönderilmiş; komisyonda ilgili değişiklikler yapılarak endişelerin bir kısmı giderilmiş ve kanun son şeklini almıştır. Özellikle “milli güvenlik” endişesinin giderilmesi yönünde, bu statüdeki yabancılar “ihtiyaç duyulan hallerde” ve “Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Teşkilatı hariç olmak üzere” çalışma hakkına sahip olmuştur.^[10]

Konsey görüşmelerinden de anlaşıldığı üzere, ekonomik kaygılarla nitelikli işgücü ihtiyacının giderilmesi amacıyla çıkartılan bu kanun, darbe sonrası askeri rejimin temel meselelerinden biri olarak kabul edilen^[11] işgücü piyasasına yönelik düzenlemelerden biri sayılabilir. Kanunun Türkiye tarihinde “sermayenin emeğe yönelik karşı saldırısı^[12]” olarak nitelendirildiği; Türkiye ekonomisinin neoliberal politikalarla küresel sermayeye eklemlendiği döneme karşılık gelmesi, ekonomik motivasyonun koşullarını açığa çıkarır. Bununla birlikte askeri darbenin çalışan kesimler üzerinde giriştiği “mıntika temizliği^[13]” nedeniyle, özellikle nitelikli iş gücünün hapis, yer değiştirme, işten atılma veya ülkeden ayrılmaları da kanunun ortaya çıkışını hazırlayan koşulları oluşturmuştur.

Göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus, dünyadaki siyasi ve ekonomik gelişmelerin yarattığı koşulların, kanunun cevap vereceği toplumsal ilişkileri göstermesidir. Zira özellikle Sovyet Birliği'nin dağılmasının ardından bağımsız Türki Cumhuriyetlerin kurulması ve bu coğrafyadan gelen kişilerin iş gücü piyasasına entegre edilmesi ve ayrıca “Türklük kültür

örnek teşkil etmektedir. Bu durum kanun ile ilgili bir başka sorunu teşkil etmekle birlikte, bu kanuna özgü bir sorun olmadığı için bu çalışma kapsamına alınmamıştır.

[10] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 73. Birleşim 25/9/1981, 267 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyon Raporuna Ek 1, madde 1.

[11] BORATAV Korkut, **Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009**, İmge Yayınevi, Ankara, 2016, s.150,152.

[12] BORATAV, 2016, s.147.

[13] SARAÇOĞLU Cenk, Tank Paletiyle Neoliberalizm, **Osmanlı'dan günümüze Türkiye'de Siyasal Hayat**, (Haz. G. Atılğan, vd.) Yordam Yayınları, İstanbul, 2015. Bu “mıntika temizliği” ile 1402 sayılı yasa nedeniyle 9 bin 400 kişi kamu görevinden atıldı ya da sürüldü. 7 bin 233 devlet görevlisi bölgeleri dışına sürüldü. Pek çok kişi de yargılanmak üzere cezaevinde tutuldu. Kaynak: <http://bianet.org/biamag/siyaset/4547-sayilarla-12-eylul-askeri-darbesi> Erişim Tarihi: 14/04/2018.

hinterlandının^[14] geliştirilmesine yönelik bu kanunu öncül bir girişim olarak nitelendirmek de mümkündür. Buna paralel olarak da kanun kimi yazarlarca “Türk topluluklarının Türkiye’ye yönelişlerinde fevkaledede önemli rol oynadığı, bu tarihi olaylar karşısında biçilmiş kaftan” olduğu gerekçesiyle olumlu olarak değerlendirilmiştir.^[15]

Konsey tarafından gündeme getirilip getirilmemesinden bağımsız biçimde, belirli bir ekonomik gerekçeye ek olarak bir takım siyasi kaygıların da sonucu olan bu kanun, meşruluk zeminini “milli ve manevi”^[16] değerleri taşıdığı iddiasıyla kurmuştur. Özellikle yurttaşlara tanınan haklara yakın bir özne kategorisinin yol açacağı sorunlar; “eski ve büyük bir millet olarak tarihi sorumluluklarımız ve Osmanlı Devletinin mirasçısı olmamız hasebi ile yükümlülüklerimiz”^[17] sebebiyle bu düzenlemenin yapıldığı ideolojik kurgusuyla bertaraf edilmeye çalışılmıştır.

Bu gerekçelere karşın 2527 sayılı Kanun çeşitli sorunları içermektedir. İlk olarak Türk soylu ifadesinin taşıdığı anlam, kanunun siyasi gerekçesini ortaya koyarken; etnik/ırksal bir kimliğe atfı dolayısıyla modern hukuk sistemi içerisinde belirsizlikle ilişkili krize neden olmaktadır. Bununla beraber “imtiyazlı yabancı” olarak ifade edilebilecek yurttaş ve yabancı arasında bir ara özne kategorisi öngörerek çeşitli tartışmalara yol açmaktadır. Bu tartışma özellikle bu kişilerin kamuda çalışma hakkının tam olarak kapsamının belirlenmesi, başka bir anlatımla, yapabilecekleri mesleklerin belirlenmesi meselesinde önem taşır. Zira söz konusu kanuna dayanarak çıkartılan 14/01/1983 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan uygulama yönetmeliği, memur olma gibi yurttaşlara tanınan hakları “imtiyazlı yabancılara” tanıyarak bu tartışmalara zemin oluşturmaktadır.

II. Kanuna İlişkin Ortaya Çıkan Sorunlar

Kanunlaşma sürecinden itibaren bir takım tartışmalı unsurlara sahip olan 2527 sayılı Kanun, son dönem gelişmeler ve yasal düzenlemeler ışığında yeniden ele alınmayı gerekli kılmaktadır. Zira pratikte kanuna dayanılarak

[14] ATASOY Fahri, Küreselleşmenin etkisi Altında Milli Kimlikler ve Türk Kimliği, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötüken, İstanbul, 2009, s.844.

[15] SADRULEŞRAFİ Hüseyin Ali, Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Çalışma Hakları, **Nihal Uluocak’a Armağan**, İstanbul,1999, s.310.

[16] ARICI, 1984, s.50.

[17] ARICI, 1984, s.52.

yapılan hukuki işlemlerdeki ikircikli tavır devam ederken, teorik olarak da kanun bir takım çelişkileri içermektedir. Bu çelişkilerin başlangıç noktasını kanunun amacını ifade eden 1. maddede bulmak mümkündür:

“Bu Kanunun amacı; Türkiye’de ikamet eden Türk soylu yabancıların ihtiyaç duyulan meslek ve sanatları serbestçe yapabilmelerine, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Teşkilatı hariç olmak üzere kamu, özel kuruluş veya işyerlerinde bu meslek ve sanat dallarında çalıştırılabilirliğine olanak sağlamaktır.”

Kanun, çıkarıldığı dönemde geçerli olan 2007 sayılı “Türkiye’deki Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun”la^[18] yalnızca Türk vatandaşlarına hasredilen işlerin, “Türk soylu” yabancılara ayrıcalık tanınarak yapılmasını sağladığı için önemlidir. Ancak 2007 sayılı Kanunun 2003 yılında 4817 sayılı “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” hükümlerince ilga edilmesiyle, 2527 sayılı Kanunun ayrıcalıklı halinde görel bir azalma söz konusu ise de pek çok özel kanunda aranan Türk vatandaşı olma şartı bu kanun sayesinde Türk soylu yabancılar için aranmamaktadır. Bununla birlikte 4817 Sayılı Kanun da uluslararası işgücü piyasalarının ihtiyaçları doğrultusunda, nitelikli işgücünün ülkeye getirilmesindeki engelleri kaldırmaya yönelik düzenlenen, yürürlükteki 28/7/2016 tarihli 6735 sayılı “Uluslararası İşgücü Kanunu” ile ilga edilmiştir.^[19] Ancak 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu” ve 4817 sayılı “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” aynı ihtiyacı karşılamaya yöneliktir ve 2527 sayılı Kanun yönünden hukuki etkilerinde değişiklik yoktur.

2527 sayılı kanunla ilişkilendirilebilecek gelişmeler doğrultusunda, kanuna dair iki başlık altında toplanabilecek sorunlardan ilki Türk soyluluk kavramının yarattığı belirsizlikken, diğeri yurttaş ve yabancı arasında yaratılan ara kategorinin doğuracağı hukuki sorunlardır.

[18] 16/06/1932 tarihli 2126 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

[19] 6735 sayılı Kanunun gerekçesinde de belirtildiği üzere yeni bir düzenleme ihtiyacı, 4817 sayılı mülga Kanunun artan yabancı istihdamını düzenlemeye yeterli olmaması nedeniyle doğmuştur. (Uluslararası İşgücü Kanunu Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu, s.3-4, erişim: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss403.pdf>, erişim tarihi:14/04/2018)

A. Türk Soyluluk: Bir Belirsiz Kavram

Türk soylu kavramına dair söz konusu kanun tarafından herhangi bir tanımlama yapılmaması, bu belirlemenin hukuki alanda ne ifade ettiğinin tam olarak anlaşılmasında sonucunu doğurmaktadır. Bu sonuç ise hem uygulamada belirsizlik yaratır hem de Anayasa'da yurttaşlık ilişkisi olarak görülen Türklüğü etnik bir zemine kaydıran tartışmalara yol açar.^[20]

İlk olarak Türk soyluluk kavramı yürürlükte olan İskan Kanunu, Türk Vatandaşlığı Kanunu^[21] gibi pek çok kanunda benzer ifadelerle yer alsa da; kanun koyucunun herhangi bir tanımlamaya girişmemesi nedeniyle hukuki belirliliğe sahip değildir. Her ne kadar İskan Kanununda Türk soyundan olmanın ve Türk kültürüne bağlı olmanın tayininin Cumhurbaşkanı kararı ile yapılacağı öngörülmüşse de; Cumhurbaşkanının bu kararı alırken gözeteceği ilkelere ilişkin bir çerçeve çizilmemiştir.^[22] 2527 sayılı Kanun dahilinde de Türk soylu belirlemesi idareye tanınan yetki kapsamında yapılmaktadır. Ancak idarenin bu yetkisini hangi esaslara göre belirleyeceği noktasında bir açıklık bulunmamaktadır.^[23] Zira kanuna ilişkin Konsey görüşmelerinde de

[20] İnsel'e göre Anayasa ve 2527 sayılı kanun gibi pek çok kanunda bulunan etnik vurgulu Türklük anlayışı, yurttaşlık ilişkisi içinde tanımlanan Türk milleti kavramıyla vahim ve kasıtlı bir karşıtlık yaratmaktadır. İNSEL Ahmet, **Türklük ve Türk Soylu Yabancılar**, Radikal İki, 01/01/2006, erişim: <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/59/turkluk-ve-turk-soylu-yabancilar#.WqmqmWujFLIU> (erişim tarihi: 09/04/2018).

[21] "Türk soylu" ifadesi, 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu Geçici 1. Maddesinde yer almakla birlikte esas olarak kanunun 06/04/2010 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan uygulama yönetmeliğinin 19. maddesinde düzenlenmiştir. Kanunun yalnızca geçici maddesinde yer alan ifadenin, uygulama yönetmeliğinde düzenleniyor olması kanunilik ilkesi yönünden tartışmaya açık olmakla birlikte bu çalışmanın kapsamını aşması nedeniyle kısaca değinmeyle geçilmiştir.

[22] 700 sayılı KHK ile değişik, 26/09/2006 tarihli 26301 Sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan 5543 sayılı İskan Kanunu madde 7/1: "Göçmen olarak kabul edilecekler bakımından Türk soyundan olmanın ve Türk kültürüne bağlılığın tayin ve tespiti Cumhurbaşkanı kararı ile yapılır." 2006 tarihli İskan Kanunu kendisinden önceki 1934 tarihli İskan Kanunu mülga etmekle birlikte yeni düzenleme eski düzenlemeden temel konularda farklılık arz etmemiştir.

[23] CİN Mustafa, **Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Çalışma Özgürlüğü**, Mevzuat Dergisi, 2005, Yıl:8 , sayı:88. Aynı yönde: ÇELİKEL Aysel, GELGEL Günseli, **Yabancılar Hukuku**, Beta, İstanbul, 2017, s.212; AYBAY Rona, **Yabancılar Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul,2007, s.97.

bu husus, “gizli çerçeve kararnemeleriyle” düzenleneceği, aksi halde kanun metninde bu türden belirlemelerin “sakıncalı” olduğu ifade edilmiştir.^[24]

Böylece kavramın tanımına gitmeyen kanun koyucunun Türk soylu ifadesinde yürürlükteki hukuk dışındaki verilerden yararlandığı ifade edilebilir. Buna ilişkin doktrinde hakim görüş Türk kimliğinin belirlenmesinde dil unsurunun önemli olduğu; böylece Türkçe konuşan toplumların Türk soylu kabul edileceği yönündedir.^[25] Ancak bu kabul doğrultusunda, hukuki alanda birliği sağlayabilecek herhangi bir belirleme olmadığı gibi; Türk’ün kim olduğuna dair dil dışında ortak kültür, tarih, coğrafya da belirleyici olabilir.^[26] Bu açıdan sosyal bilimlerde yapılan tartışmalar dahilinde de Türk soylu olmanın net bir belirlenmesinin yapılamadığı görülmektedir. Bu durum kavramın kimliklere ilişkin olmasından kaynaklanır. Zira kimlikler belirsizliklerle dolu çelişkili anlamlarla ve “şeyleştirici çağrışımlar”la yüklüdürler.^[27]

Kimliklere referansta bulunan bir kavram üzerinden hukuki sonuçların doğması bu anlamda hukuki belirsizliğe kapı aralamaktadır. Zira modern hukukun belirli, evrensel ve genel niteliği kimliğin sürekli farklılığa ihtiyaç

[24] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, Hava Hakim Albay Zeki Güngör konuşması, s.369.

[25] DOIX Jean Paul, **Türklerin Tarihi Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl**, (çev. A. Kazancıgil, L. Arslan Özcan), Kabalcı Yayınevi, İstanbul,2007, s.28; ERCİLASUN Ahmet B., Kimlik ve Dil, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötüken, İstanbul,2009.

[26] BAYKARA Tuncer, **Türk Adının Anlamı**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara,1998, s. 8 vd.; SADOĞLU Hüseyin, Küreselleşme Türk Kimliği ve Türk Dili, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötüken, İstanbul,2009, s.787. Buna ilişkin dini kimlik olarak müslümanlığın da bu belirlemede rol aldığı, Bulgaristan'dan gelen “Pomak” topluluklarının vatandaşlığa alınma kararında görülebilir. (Türkiye'nin yalnızca dinsel kimliğe bakarak Pomak'ları Türk olarak kabul ettiğine ilişkin görüş ve izlenen politikaların bir değerlendirmesi için bkz: PINAR Mehmet, **Tek Parti Döneminde Pomaklar**, Tarih Okulu Dergisi, 2016, Yıl:9 Sayı:25) Bu yaklaşım Türkiye'de yurttaşlık tartışmalarında mevcut yurttaşın müslüman ve Türk olarak kabul edildiğine yönelik tartışmalarda da görülmektedir. (SONER Ali B., Citizenship and the minority Question in Turkey, **Citizenship in a Global World European questions and Turkish Experiences**, (ed. F. Keyman and A. İçduygu), Routledge, Abingdon, 2005, s.298.)

[27] BRAUBAKER Roger, COOPER Frederik, Kimliğin Ötesine Geçmek, **Kimlik Politikaları Özdeşlik Tanınma ve Farklılık**, (ed. F. Mollaer), Doğubatı, Ankara, 2014, s.457.

duyan niteliği ve sınırsız olabilme kapasitesiyle çatışma haline girer.^[28] 2527 sayılı Kanunu tartışmaya açan hususlardan biri de bu çatışmalı halin yarattığı belirsizliktir.

Bununla beraber kanuna ilişkin tartışmaya açık tek konu Türk soylu kavramının tanımlanmaması değildir. Tartışılması gereken bir diğer husus, Türk soylu belirlemesiyle de ilişkili olarak, kanun kapsamına giren kişilerin hukuki özne alanındaki konumlarının ikircikli durumu ve bunun yaratacağı tartışmalardır. Devam eden başlıkta bu sorun ele alınmaktadır.

B. İmtiyazlı Yabancı: Yurttaş mı Yabancı mı?

Hukuk öznesi, hukuktaki özne alanına karşılık olarak; mübadele ilişkilerinde kişi, siyasal alanın oluşumunda da yurttaşdır.^[29] Bu açıdan hukuksal ve siyasal özne alanlarının kesişme noktasında yer alan yurttaşın belirlenmesinde esas alınacak kriterler devletlerin yetkisi dahilinde görülse de, özellikle yeni yurttaşlık tartışmaları kapsamında yurttaşın herhangi bir kimlik vurgusuna sahip olmaması gerektiği ifade edilir.^[30] Türkiye’de de bu gelişmelere paralel olarak, “Türk Vatandaşlığı”nın Anayasa’daki düzenleme biçimiyle etnik bir kimliğe referansta bulunduğu iddiası, yurttaşlığın Anayasal tanımına yöneltilen eleştirilerin merkezinde yer alır.

Bu tartışmalara bağlı olarak resmi kabule de sahip olan görüş, Anayasa’da yer alan yurttaşlık tanımındaki Türk ifadesinin etnik bir referansa sahip olmadığı; tam aksine Türk ifadesinin bir üst kimlik niteliğinde olduğudur.^[31]

[28] CONNOLLY William, **Kimlik ve Farklılık Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri**, (çev. F. Lekesizalın), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1995, s.67.

[29] KARAHANOGULLARI Onur, Pasukanis ve Sönümlemeci Hukuk Kuramı, **Modern Zamanlar Bir Yokmuş Bir Varmış, Fikret Başkaya’ya Saygı 2**, erişim: <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/>. s.142.

[30] Çokkültürlü yurttaşlık talepleri olarak da özetlenebilecek bu tartışmalar, modern yurttaşlık tasavvurunun somut bireyi yansıtmadığı bu nedenle de kimlik ve farklılıklara duyarlı yurttaşlık tanımlamasının gerektiğini ileri sürmektedirler. Bu taleplerle bağlantılı olarak modern yurttaşlık kurumunun genel olarak ulusal bir kimliğe atıfta bulunmasının da çokkültürlü toplumlar nezdinde eşit yurttaşlık ilkesiyle örtüşmediği, bu nedenle yurttaşlık tanımının ulusal kimliğe referans vermemesi gerektiği ifade edilmektedir.

[31] Bu yaygın görüş, 2010 yılında yoğunlaşan “Yeni Anayasa Hazırlık” görüşmelerinde de mevcut yurttaşlık tanımının muhafaza edilmesi gerektiğini öne süren gruplarca tekrar edilmiştir. Buna göre her türlü farklı kimlik ve kültüre sahip yurttaşlara “Türk” üst kimliğinin verilmesiyle eşit yurttaşlık fikrinin gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bu

Ancak bu kabul 2527 sayılı Kanun düşünüldüğünde sorgulamaya açık bırakılmıştır. Zira söz konusu kanunun Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olmayan kişilere –yabancılara– Türk soylu başlığı altında ayrı bir statü kurması ve bu yabancıların çalışma haklarını yurttaşların haklarına yakınlaştırması, yurttaşla Türk soylu olma halini büyük ölçüde eşitlemektedir. Bu durumu ortaya çıkaran ilgili maddelere yakından bakılması gerekmektedir.

Yabancılar, Uluslararası hukukun sağladığı temel güvence kapsamında ve eşitlik esası gereğince hukuk öznesi olarak tanınmalarına rağmen; yabancılar aleyhine kimi hak ve özgürlükler yönünden sınırlamaya gidilmektedir.^[32] Söz konusu sınırlamalar Anayasa'nın 16. maddesi gereğince uluslararası hukuka uygun olmak şartıyla ve kanunla getirilebilir. Böylece temel hak ve özgürlükler yönünden yabancıların hukuk öznesi olarak yurttaşlarla eşit olması gerektiği, sınırlamaların ise istisnai nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.^[33] Her ne kadar sınırlamalar genel kural olan eşitlik ilkesinin istisnasını teşkil etse de; Anayasal bir tercih olarak, siyasal haklar başlığı altında ele alınan haklardan (m.66 vd.) yabancıların yararlanması mümkün değildir.

Yabancılarla yurttaşların eşitliği prensibi göz önüne alındığında, yabancıların çalışma hakkının da bu prensip doğrultusunda ele alınması gerekir.^[34] Bu durum Anayasa'nın 49. maddesi “çalışma herkesin hakkı ve ödevidir” hükmü ile de desteklenmesine rağmen, iç hukukta çeşitli iş kolları nezdinde ve özel kanunlarla yabancılar aleyhine kısıtlamalar ve yasaklar mevcuttur.^[35] Bu türden kısıtlama ve yasaklamaları, yurttaşlık kurumu dolayısıyla yalnızca yurttaşların sahip olabileceği bir takım haklar nezdinde değerlendirmek doğru olacaktır. Zira yurttaş ve devlet arasındaki karşılıklı hak, ödev ve yükümlülük

yaygın görüşü ifade eden gruplar için bkz: Ülkü Ocakları Eğitim Ve Kültür Vakfı, 13.02.2012 Tarihli Meclis Anayasa 3 No'lu Alt Komisyon Tutanağı; Yör-Türk Yörük Türkmen Vakfı, 13.02.2012 Tarihli Meclis Anayasa 3 No'lu Alt Komisyon Tutanağı, Erişim: <https://anayasa.tbmm.gov.tr/>, erişim tarihi: 14/04/2018. Ayrıca resmi kabule uygun benzer görüş için bkz: TÜRK Hikmet Sami, **Adı İnkâr Edilen Millet**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 71, Sayı: 2013/1, s.346.

[32] AYBAY,2007, s.43; ÇELİKEL, GELGEL, 2017, 64-66; DOĞAN Vahit, **Türk Yabancılar Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2017, s.195,196.

[33] AYBAY, 2007, s.75.

[34] Aynı yönde: DOĞAN, 2017, s.196.

[35] ÇELİKEL, GELGEL, 2017, s.181; EKŞİ Nuray, **Yabancılar Hukukuna İlişkin Temel Konular**, Beta, İstanbul, 2012, s.93.

ilişkisi yalnızca siyasal hakların değil; çalışma hakkının da yabancılara karşı yurttaşlar lehine farklılık göstermesini olağan kılmaktadır.^[36]

Buna göre Anayasa'nın 70. maddesi "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." diyerek kamu hizmetine girmeyi bir siyasal hak olarak yalnızca yurttaşlara tanımıştır.^[37] Bu durum yurttaşlık kurumunun devletle birey arasında karşılıklı hak, ödev ve yükümlülükler doğuran hukuki bir bağ olmasından kaynaklanır. Başka bir ifadeyle, siyasal hakları kullanmak için bu hukuki bağın aranması yurttaşlık hakkının önemini ortaya koyar.^[38]

Ancak 2527 sayılı kanununun 1. maddesi Türk soylu yabancıların kamu kuruluşlarında çalışmalarına olanak sağlamaktadır. Türk soylu yabancılara tanınan bu hakkın kapsamı konusunda, kanun metninde geçen "kamu kuruluşunda çalışma" ibaresinin ne ifade ettiğinin açıklanması gerekir. Kanun teklifi görüşmelerinde bu husus daha çok milli güvenliğe ilişkin endişelerle birlikte dile getirilmiş; ancak "kamuda çalışma" hususunun bu kişilere "memur"^[39] olma hakkını vermediği, her ne kadar belirli ayrıcalıklara sahip olsalar da bu kişilerin yabancı statüsünün devam ettiği vurgulanmıştır.^[40] Milli Güvenlik Konseyi'nin güvenlik endişeleri ikinci komisyon görüşmelerinden sonra 1. maddeye eklenen "Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Teşkilatı hariç olmak üzere" ifadesiyle giderilse de, yine de kanunun ifadele-
rinin yabancılara memur olmalarının mı yoksa yalnızca kamuda –sözleşme ilişkisi kapsamında– çalışabilmelerine mi olanak sağladığı hususu tartışma konusudur. Bununla birlikte söz konusu "imtiyazlı" yabancılara ilişkin

[36] AYBAY Rona, "Teba-i Osmani"den "T.C. Yurttaşı"na Geçişin Neresindeyiz?, **75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru**, (ed. A. Ünsal), Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998, s.37; AYBAY Rona, *Yabancılar Hukuku*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007, s.157.

[37] KARAHANOĞULLARI Onur, **Kamu Hizmeti ve Kamu Çalışanı (Kimlik ve Önem Arayışına İlişkin Notlar)**, 2002, Toplu Sözleşme Süreci ve Kamu Reformu Paneli'nde sunulan tebliğ, ESM Sendikası, erişim: <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/kamuhizmeti-kamucalisani.pdf>.

[38] KABOĞLU İbrahim Ö., *Özgürlükler Hukuku*, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, s.420.

[39] 2527 sayılı kanunun yapıldığı dönem itibarıyla 1961 Anayasası'nın geçerli olması sebebiyle Konsey içi tartışmalar 1961 Anayasası'nın terminolojisiyle "memur" kavramı üzerinden yapılmıştır.

[40] Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/9/1981, s.367-368.

durum, 1982 Anayasası'nın “terminoloji sorunu”^[41] olarak da adlandırılan; memur, kamu görevlisi ve kamu hizmeti gören kişiler arasında ne tür bir ayırım yaptığı hususuyla birleşince daha da karmaşık bir hal alır.

Kamu görevlisi geniş anlamda kamu kesiminde ve devletin herhangi bir organında görev yapan herkesi ifade ederken; dar anlamda devletin siyasal yapısını oluşturan –özel hukuk hükümlerine göre çalışanlar dışında kalan– görevliler olarak tanımlanır.^[42] Bu kapsamda Türk soylu yabancılar, kamuda çalışabilmeleri nedeniyle tartışmasız olarak geniş anlamda kamu görevlisi tanımına dahil olurken; dar anlamda kamu görevlisi yorumunda statülerinin belirsiz olduğu söylenebilir. Ancak, 2527 sayılı kanun uyarınca hazırlanan uygulama yönetmeliğinin 11. maddesi, 1982 Anayasasının terminolojik karışıklığından ve de kamu görevlisi tanımının geniş veya dar yorumundan bağımsız olarak, bu belirsizliği hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde sona erdirmektedir.

2527 sayılı Kanunun Uygulanması Hakkındaki Yönetmeliğin 11. maddesine göre:

“Bu Yönetmelik esaslarına göre, kendilerine çalışma veya çalıştırılabilme izni verilenler, bu izin süresince, sadece Türk vatandaşlarına hasredilen işleri de yapabilirler. Bunlar Doktorluk, Hemşirelik, Avukatlık, Mühendislik gibi meslekleri serbestçe veya kamu veya özel kurum, kuruluş veya işyerlerinde yapabilmek veya *memur olabilmek* için genel veya özel kanunların aradığı Türk vatandaşı olma şartından istisna edilirler.

Ancak bunlar Türk Silahlı Kuvvetlerinde veya Güvenlik Teşkilatlarında çalıştırılmazlar.”^[43]

Görüldüğü üzere, kanunun çok tartışılan ifadelerinden biri olan “kamu kuruluşlarında çalışma” hakkının yabancılara tanınması hususu yönetmelikle birlikte netlik kazanmış, ancak bu netlik önemli bir hukuki sorunun somutlaşması anlamına gelmiştir. Burada doğan en önemli sorun, yabancılardan ayrı olarak devletle kurduğu siyasi ve hukuki bağ nedeniyle, belli

[41] GÜRAN Sait, Anayasanın 128. ve 129. Maddeleri Yönünden Kamu Görevlileri, Bakanların Durumu, Anayasa Mahkemesi 22. Kuruluş Yıldönümü Dolayısıyla 1984 tarihli Sempozyumda Sunulan Metin, s.195, erişim: http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg1/guran.pdf.

[42] GÜNDAY Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayınları, Ankara, 2015, s.580.

[43] Vurgular yazara aittir.

haklar ve yükümlülüklerle sahip olan yurttaşlara^[44] tanınan haklardan birisi olan “kamu hizmetlerine girme hakkı”nın; 2527 sayılı Kanun ve uygulama yönetmeliği kapsamında Türk soylu yabancılara da tanınmasıdır.

Anayasa'nın 70. maddesine açıkça aykırılık teşkil eden bu durum, kanun ve yönetmelik metni içinde de bir tutarsızlık anlamına gelir. Zira gerek uygulama yönetmeliği gerekse de kanun metninde Türk soylu yabancılardan siyasi haklarının olamayacağı vurgulanmış^[45], buna rağmen memur olma hakkı söz konusu edilmiştir. Kimi yazarlarca bu açık çelişkinin, kanun koyucunun siyasi haklardan kastının “dar anlamda” olduğu ve bu nedenle kamu hizmetine girme hakkının siyasi haklara dahil edilemeyeceğinden bahisle mevcut olmadığı ileri sürülmüştür.^[46] Ancak bu görüşe katılmaya olanak yoktur; zira kamu hizmetine girme hakkının düzenlendiği Anayasa'nın 70. maddesi “Siyasi Haklar ve Ödevler” başlığı altında yer almaktadır.

Benzer biçimde kanunun pragmatik gerekçelerle hazırlanmasına rağmen, soy-soydaşlık bağını önemseyerek bunu siyasi bağ arayışına feda etmediği öne sürülse de^[47]; bu tespit Türk soylu yabancılardan çalışma hakkını memur olma noktasına kadar genişleten kanun ve yönetmelik maddeleri düşünüldüğünde eleştiriye açıktır. Siyasi bir hak olan kamu hizmetine girme hakkını yurttaş dışında “soydaş” da tanımak, yurttaş belirlemesinin etnik bir referans taşıdığından bahisle mevcut yurttaşlık tanımına getirilen eleştirileri haklı çıkarır niteliktedir.

Bununla birlikte imtiyazlı yabancılar, her ne kadar çalışma hakları bakımından büyük ölçüde yurttaşın haklarına yaklaştırılmış olsalar da; bu kişilerin “yabancı” statüsünde olduğu kanun metninde yer almış; bu husus kanun görüşmeleri sırasında da vurgulanmıştır.^[48] Bu noktada Türk soylu

[44] GÜNGÖR Gülin, **Tabiiyet Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s.2-3.

[45] Bkz 2527 Sayılı Kanun madde 7/2, Uygulama Yönetmeliği madde 17.

[46] SADRULEŞRAFİ, 1999, s, 310.

[47] SADRULEŞRAFİ, 1999, s, 305.

[48] “...bunlar diğer yabancıların eşidi, diğer yabancıların misillü kabul edilmektedir. Diğer yabancılar gayet tabi nüfusa kaydolup olmamakta muhtardır; ama Türk soylu yabancılara biz çalışma hakkı veriyoruz, bir hak getiriyoruz. Onun dışında ‘yönetmelikle belirteceğimiz, şu, şu şu şartların da yerine getirilmesi lazımdır.’ dediğimiz zaman, kanunun tatbikatı ile ilgili olması bakımından, ona gayet tabii riayet edeceklerdir.” Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 73. Birleşim 25/9/1981, Hava Hakim Albay Zeki Güngör Konuşması, s.380.

*Türk Soylu Yabancıların Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun'un Eleştirisi:
Yabancı Mı Yurttaş Mı?*

olmayan yabancıların Türkiye’de çalışma izni alma koşullarıyla, Türk soylu yabancıların çalışma izni almalarının karşılaştırılması her ikisi arasında farkı görmek açısından gereklidir.

Özellikle neoliberal politikalarla birlikte uluslararası işgücü piyasasına uyumlu mevzuat yaratma ve işgücü göçünü denetim altına alma adına 2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu’yla yabancıların Türkiye’de çalışma koşullarında değişikliğe gidilmiştir. Bu kanun 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun’u ilga ederek, “turkuaz kart”^[49] uygulamasıyla özellikle ihtiyaç duyulan alanlarda çalışacak yabancıların çalışma izinlerinde kolaylık sağlamıştır.^[50] Söz konusu kolaylıklar izin alma koşullarında kolaylık ve belirli hallerde muafiyet getirilmesiyle, özellikle nitelikli işgücü olarak nitelendirilen yabancıların Türkiye’de çalışmalarına imkan sağlamaktadır. Bununla beraber yabancıların çalışma kapsamı 6735 sayılı kanunun 2. maddesinde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

“Türkiye’de çalışmak için başvuruda bulunan veya çalışan, bir işveren yanında mesleki eğitim görmek üzere başvuruda bulunan veya görmekte olan, staj yapmak üzere başvuruda bulunan veya staj yapan yabancılar ile Türkiye’de geçici nitelikte hizmet sunumu amacıyla bulunan sınırötesi hizmet sunucusu yabancıları ve yabancı çalıştıran veya çalıştırmak üzere başvuruda bulunan gerçek ve tüzel kişileri kapsar.”

Buna göre yabancıların Türkiye’de çalışmasının sözleşme ilişkileri çerçevesinde düşünüldüğü, dolayısıyla 2527 sayılı kanunla Türk soylu yabancılara getirilen memur olma hakkının bu kişiler için söz konusu olmadığı ifade edilebilir. Böylece her ne kadar ekonomik gerekçelerle yabancıların Türkiye’de çalışma koşullarında kolaylıklar sağlanmış olursa da, bu durum yabancıların “yabancılık” statüsünde herhangi bir değişiklik anlamına gelmez. Böylece

[49] 6735 sayılı kanun madde 11- (1) Uluslararası işgücü politikası doğrultusunda; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye’deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri ve Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre başvurusu uygun görülen yabancılara Turkuaz Kart verilir.

[50] ALTINTAŞ Ekin, **Uluslararası İş Gücü Kanunu’nda Yabancı İstihdamını Kolaylaştıran Yenilikler**, Dünya Gazetesi, 21/09/2016, erişim: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/uluslararasi-is-gucu-kanununda-yabanci-istihdamini-kolaylastiran-yenilikler/330226> (erişim tarihi: 16/04/2018). 6735 sayılı kanunna ilişkin detaylı bir çalışma için bkz: ERGİN Hediye, **Türk Hukukunda Yabancıların Çalışma İzinleri**, Beta, İstanbul, 2017, 38-55.

çalışma hakları kapsamında hukuki belirsizlik, yurttaşın statüsüne yakınlştırıldığı için yalnızca Türk soylu yabancılar için söz konusudur.

SONUÇ

Türk soylu yabancıların Türkiye’de çalıştırılabilmelerine ilişkin kanun, pek çok yönden hukuki belirsizlikle maluldür. Bu durum başta onun modern hukuk sistemi içinde etnik bir kimlik referansına sahip olmasından kaynaklanır. Zira Türk soyluluk/soydaşlık üzerinden özne tanımlamasına girişmesi, modern hukukun evrensel ve soyut olma iddiasıyla^[51] çatışmaya girmektedir. Bu çatışma kimliklerin belirsiz ve geçişken niteliklerinden dolayı Türk soyluluğun tanımlanmama hususunda netleşir. Türk soylu olarak beliren ve tanımlanamayan hukuk öznesi ise muğlak ve belirsiz kalarak öngörülebilirliği imkansız kılacaktır. Bu durum liberal hukuk devletinin dayandığı temellerden biri olan, öngörülebilir ve hesap edilebilir hukuki düzeni temin eden hukuki belirlilik ilkesinin bu kanun özelinde işlememesi anlamına gelmektedir.

Bu temel sorunun bir devamı olarak ortaya çıkan bir diğer sorun ise Türk soylu yabancıların statülerinin “yurttaş ve yabancılık arasında bir yerde” durmasıdır. Buna göre bu “imtiyazlı” yabancılar yurttaş olmamakla beraber, yurttaşlara özgü kamu hizmetine girme hakkına sahip kılınarak bir ara özne formuna dahil edilirler. Bu durumun bir sonucu uygulamada belirsizlik anlamına gelirken diğer bir sonucu ise statüsünün yurttaşla yaklaştırılmasından dolayı yurttaş belirlemesinin etnik /ırksal bir anlam taşımasıdır.

Böylece “imtiyazlı” yabancıların hukuki özne alanındaki belirsiz konumları, modern hukuk sisteminin en iddialı kazanımlarından saydığı hukuk devleti ilkesinde hukuki belirsizlikten kaynaklı bir gedik açma anlamına

[51] Burada modern hukukun özne belirlemede ulusal olana göndermede bulunmasının, onun evrensel ve soyut olma iddiasıyla örtüşmediği; tam aksine varolan ekonomik, sosyal, kültürel farklılıkların üstünü örttüğü yönünde eleştirilerin güçlü bir biçimde varlığını sürdürdüğü ifade edilmelidir. Bununla birlikte modern hukukun evrensel ve soyut olma iddiası, liberal anlayış ufkuyla, “özel-genel karşıtlığı içinde herkes için aynı biçimde uygulanan evrensellik anlamında” genel ve soyut hukuk kurallarının varlığı ile ilişkilidir. (ÜSTEL Füsün, Yurttaşlık ve Demokrasi, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara, 1999, s.55) Böylece modern hukukun özne belirlemede ulusal olana vurgu yapması onun “evrensel ve soyut” olma iddiasıyla, tarihsel olarak, çelişki anlamına gelmemektedir. Zira modern çağda “somut evrensel”in egemen toplumsal biçimi, tikel toplumsal kimliklerin mecrası olan ulus devlettir. (ZİZEK Slavoj, Kırılğan Temas Slavaj Zizek’ten Seçme Yazılar, (Haz. B. Somay, T. Birkan), (çev. T. Birkan), Metis Yayınları, İstanbul, 2011, s.278.)

*Türk Soylu Yabancıların Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun'un Eleştirisi:
Yabancı Mı Yurttaş Mı?*

gelmektedir. Bir diğer ifadeyle Türk soylu yabancıların Türkiye'de çalışmasına ilişkin kanun, prosedürel hukuk devletinin önemli ilkesi olan hukuki belirliliğe engel teşkil etmesi nedeniyle, hukuk devleti ilkesinde önemli zaafı yaratmaktadır.

KAYNAKÇA

ALTINTAŞ Ekin, **Uluslararası İş Gücü Kanunu'nda Yabancı İstihdamını Kolaylaştıran Yenilikler**, Dünya Gazetesi, 21/09/2016, erişim: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/uluslararasi-is-gucu-kanununda-yabanci-istihdamini-kolaylastiran-yenilikler/330226>.

ARICI Kadir, **Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Çalışma Hakkı**, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, 1984, Sayı 43.

ATASOY Fahri, Küreselleşmenin etkisi Altında Milli Kimlikler ve Türk Kimliği, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötüken, İstanbul, 2009.

AYBAY Rona, "Teba-i Osmani"den "T.C. Yurttaşı"na Geçişin Neresindeyiz?, **75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru**, (ed. A. Ünsal), Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

AYBAY Rona, **Yabancılar Hukuku**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2007.

BAYKARA Tuncer, **Türk Adının Anlamı**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1998.

BORATAV Korkut, **Türkiye İktisat Tarihi 1908-2009**, İmge Yayınevi, Ankara, 2016.

BRAUBAKER Roger, Cooper Frederik, Kimliğin Ötesine Geçmek, **Kimlik Politikaları Özdeşlik Tanınma ve Farklılık**, (ed. F. Mollaer), Doğubatı, Ankara, 2014.

CİN Mustafa, **Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Çalışma Özgürlüğü**, Mevzuat Dergisi, 2005, Yıl:8, sayı:88.

CONNOLLY William, **Kimlik ve Farklılık Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri**, (çev. F. Lekezalın), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1995.

ÇAĞLAR Selda, **Hukuk Devletin Hukuki Belirlilik İlkesi Üzerinden Değerlendirilmesi**, Beta, İstanbul, 2013.

ÇELİKEL Aysel, GELGEL Günseli, **Yabancılar Hukuku**, Beta, İstanbul, 2017.

DOĞAN Vahit, **Türk Yabancılar Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2017.

*Türk Soylu Yabancıların Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun'un Eleştirisi:
Yabancı Mı Yurttaş Mı?*

DOÏX Jean Paul, **Türklerin Tarihi Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl**, (çev. A. Kazancıgil, L. Arslan Özcan), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2007.

EKŞİ Nuray, **Yabancılar Hukukuna İlişkin Temel Konular**, Beta, İstanbul, 2012.

ERCİLASUN Ahmet B., Kimlik ve Dil, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötügen, İstanbul, 2009.

ERGİN Hediye, **Türk Hukukunda Yabancıların Çalışma İzinleri**, Beta, İstanbul, 2017.

GÜNDAY Metin, **İdare Hukuku**, İmaj Yayınları, Ankara, 2015.

GÜNGÖR Gülin, **Tabiiyet Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.

GÜRAN Sait, **Anayasanın 128. ve 129. Maddeleri Yönünden Kamu Görevlileri, Bakanların Durumu**, Anayasa Mahkemesi 22. Kuruluş Yıldönümü Dolayısıyla 1984 tarihli Sempozyumda Sunulan Metin, erişim: http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg1/guran.pdf.

İNSEL Ahmet, **Türklük ve Türk Soylu Yabancılar**, Radikal İki, 01/01/2006, erişim: <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/59/turkluk-ve-turk-soylu-yabancilar#.WqqmWujFLIU>.

KABOĞLU İbrahim Ö., **Özgürlükler Hukuku**, İmge Kitabevi, Ankara, 2002.

KARAHANOGULLARI Onur, **Kamu Hizmeti ve Kamu Çalışanı (Kimlik ve Önem Arayışına İlişkin Notlar)**, 2002, Toplu Sözleşme Süreci ve Kamu Reformu Paneli'nde sunulan tebliğ, ESM Sendikası, erişim: <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/kamuhizmeti-kamucalisani.pdf>

KARAHANOGULLARI Onur, Pasukanis ve Sönümleneci Hukuk Kuramı, **Modern Zamanlar Bir Yokmuş Bir Varmış, Fikret Başkaya'ya Saygı 2**, Erişim: <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/>.

Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 72. Birleşim 18/09/2018.

Milli Güvenlik Konseyi Tutanak Dergisi, Cilt 4, 73. Birleşim 25/09/2018.

PINAR Mehmet, **Tek Parti Döneminde Pomaklar**, Tarih Okulu Dergisi, 2016, Yıl:9 Sayı:25.

SADOĞLU Hüseyin, Küreselleşme Türk Kimliği ve Türk Dili, **Türk Kimliği**, (ed. Ç. Özdemir), Ötüken, İstanbul, 2009.

SADRULEŞRAFİ Hüseyin Ali, Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Çalışma Hakları, **Nihal Uluocak’a Armağan**, İstanbul, 1999.

SARAÇOĞLU Cenk, Tank Paletiyle Neoliberalizm, **Osmanlı’dan günümüze Türkiye’de Siyasal Hayat**, (Haz. G. Atılğan, vd.) Yordam Yayınları, İstanbul, 2015.

SONER Ali B., Citizenship and the minority Question in Turkey, **Citizenship in a Global World European questions and Turkish Experiences**, (ed. F. Keyman and A. İçduygu), Routledge, Abingdon, 2005.

TÜRK Hikmet Sami, **Adı İnkâr Edilen Millet**, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 71 sayı: 2013/1.

Uluslararası İşgücü Kanunu Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu, erişim: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss403.pdf>.

Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 13.02.2012 Tarihli Meclis Anayasa 3 No’lu Alt Komisyon Tutanağı, Erişim: <https://anayasa.tbmm.gov.tr/>.

ÜSTEL Füsün, **Yurttaşlık ve Demokrasi**, Dost Kitapevi Yayınları, Ankara, 1999.

Yör-Türk Yörük Türkmen Vakfı, 13.02.2012 Tarihli Meclis Anayasa 3 No’lu Alt Komisyon Tutanağı, Erişim: <https://anayasa.tbmm.gov.tr/>.

ZİZEK Slavoj, **Kırılğan Temas Slavaj Zizek’ten Seçme Yazılar**, (Haz. B. Somay, T. Birkan), (çev. T. Birkan), Metis Yayınları, İstanbul, 2011.

